

International
Labour
Organization

รายงานวิจัยล่าสุดเผยมีการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงต่อแรงงานข้ามชาติหนุ่มสาวในไทย

ผลจากการศึกษาระยะเวลาหนึ่งปีพบว่ามีการแสวงหาประโยชน์ ใช้กำลังบังคับ ข่มขู่
ทั้งในบ้าน โรงงานและบนเรือประมง

วันที่ 13 ธันวาคม 2549

สำหรับเผยแพร่ทันที:

กรุงเทพมหานคร - ผลจากการสำรวจแรงงานข้ามชาติเมื่อไม่นานมานี้พบว่าแรงงานรับใช้ในบ้านกว่าครึ่งหนึ่งและลูกเรือหาปลาอีกหนึ่งในห้าถูกห้ามมิให้ออกจากที่ทำงานหรือถูกบังคับให้ทำงานเยี่ยงทาสตามอำเภอใจของนายจ้าง

รายงานวิจัยเชิงลึกนี้ซึ่งเชื่อว่าเป็นรายงานชิ้นแรกในไทยได้เผยว่ามีการละเมิดสิทธิมนุษยชนแรงงานข้ามชาติหนุ่มสาวหลายเรื่องตั้งแต่ทำร้ายร่างกาย บังคับให้ทำงาน จำกัดพื้นที่ ใช้แรงงานเด็กในงานเสี่ยงอันตราย (ซึ่งจัดเป็นการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายที่สุดอย่างหนึ่ง) และการถูกกระทำทารุณทั้งทางใจและทางวาจาอยู่เป็นนิจ บางกรณียังมีการแสวงหาประโยชน์จากแรงงานโดยมิชอบใกล้เคียงกับพฤติกรรมการค้ามนุษย์ด้วย

รายงานระบุต่อไปว่า เจ้าหน้าที่บ้านเมืองและประชาชนส่วนใหญ่ไม่คอยรู้เรื่องแรงงานเหล่านี้ แรงงานรับใช้ในบ้าน 82% และแรงงานทำงานบนเรือประมงอีก 45% รายงานว่าต้องทำงานวันละกว่า 12 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 7 วัน

รายงานการวิจัยชิ้นนี้ดำเนินโดยสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ได้ตีพิมพ์เผยแพร่ในวันนี้โดยการสนับสนุนขององค์การแรงงานระหว่างประเทศตามโครงการอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงเพื่อต่อต้านการค้าเด็กและหญิง ในรายงานนี้ได้เน้น "ความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องมีการตรวจแรงงานอย่างจริงจัง" โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคการทำงานที่มีการใช้แรงงานเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี

รายงานการวิจัยชิ้นนี้จัดทำเป็นเอกสารสองเล่มในชื่อว่า "งานทาสที่ลุ่มแม่น้ำโขง - ทำงานหามรุ่งหามค่ำ ได้รับค่าจ้างต่ำ และถูกละเลย : สภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติหนุ่มสาวในประเทศไทย" พบว่าแรงงานข้ามชาติเพียงหนึ่งในห้าที่ทำงานบนเรือประมงและการแปรรูปปลาที่เคยมองเห็นผู้ตรวจแรงงานไทยในสถานประกอบการ แรงงานส่วนใหญ่ไม่คอยรู้เรื่องเกี่ยวกับสิทธิตามพร.บ. คู่ครองแรงงาน และกฎหมายฉบับนี้ก็มีได้คู่ครองแรงงานลูกเรือหาปลาหรือแรงงานรับใช้ในบ้านด้วย

แรงงานส่วนใหญ่ได้รับค่าจ้างต่ำกว่าค่าจ้างขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนด และถึงแม้ว่าความจริงข้อนี้อาจจะไม่ใช่อะไรที่แปลกใหม่อะไร แต่ก็ต้องถือว่าเป็นการละเมิดกฎหมายไทยอยู่ดี

ที่น่าเป็นห่วงมากเรื่องหนึ่งในแรงงานฉบับนี้ คือ ทศนคติของนายจ้างที่มีต่อแรงงานข้ามชาติโดยเฉพาะในเรื่องการจำกัดเสรีภาพที่จะไปไหนมาไหน กว่าครึ่งหนึ่งของนายจ้างที่สัมภาษณ์ต่างเห็นด้วยกับข้อความที่ว่าควร "กักแรงงานไว้ในตอนกลางคืนเพื่อไม่ให้หลบหนีไปไหน" ซึ่งแรงงานข้ามชาติที่ทำงานรับใช้ในบ้าน 8% ก็ยืนยันว่าเคยถูกนายจ้างกักขังตัวเหมือนกัน

นายจ้างคนไทยหลายคนนิยมจ้างแรงงานเด็กและเด็กต่างชาติที่อายุน้อย ด้วยเชื่อว่าเด็กเหล่านี้เชื่อฟังและควบคุมง่าย อย่างไรก็ตามในรายงานนี้พูดไว้ชัดเจนว่าเด็กพวกนี้มิได้ "ถูกค้ามนุษย์" โดย "ผู้จัดหาแรงงาน" ซึ่งมีแรงงานน้อยกว่า 10% ของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดบอกว่าได้งานโดยผ่านผู้จัดหาแรงงาน

ในงานสำรวจวิจัยที่ใช้เวลาทำหนึ่งปีนี้มีผู้เข้าร่วมโครงการกว่าหนึ่งพันคน รวมทั้งแรงงานข้ามชาติที่ทำงานรับใช้ในบ้าน 320¹ คนและแรงงานข้ามชาติในภาคการจ้างงานอื่นอีก 3 ภาคจำนวน 376 คน อันได้แก่ ภาคเกษตร ภาคประมง/อุตสาหกรรมต่อเนื่อง และภาคการผลิตขนาดเล็ก ในทั้งสี่ภาคการจ้างงานมีแรงงานสตรี 75% นอกจากนี้ยังได้สัมภาษณ์แรงงานเพิ่มเติมจากทั้งสี่ภาคการจ้างงานอีก 316 คน มีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มและ "ผู้จัดหาแรงงาน" อีก 10 คนด้วย

¹ ได้มีการสำรวจแรงงานข้ามชาติที่ทำงานรับใช้ในบ้านไปก่อนหน้านี้จะมีการศึกษาครั้งนี้ โดยทำการสำรวจในภาคการจ้างงานอีกสามภาคและใช้วิธีการที่แตกต่างกันไป

แรงงานข้ามชาติในไทยส่วนใหญ่มาจากประเทศเมียนมาร์(พม่า) กัมพูชาและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

แรงงานหนุ่มสาวพม่ามักทำงานในภาคการผลิตขนาดเล็กและในโรงงานอุตสาหกรรมประมงต่อเนื่องในจังหวัดสมุทรสาคร ส่วนภาคแรงงานรับใช้ในบ้านนั้นมักเป็นเด็กหญิงและหญิงสาวชาวพม่า (งานวิจัยของสถาบันวิจัยประชากรและสังคมนี้เน้นการศึกษาแรงงานพม่าในจังหวัดเชียงใหม่และตาก) ในกลุ่มแรงงานรับใช้ในบ้านนั้น 60% ถูกห้ามมิให้ออกจากบ้านและ/หรือต้อนรับแขก ทำให้ต้องอยู่ในสภาพโดดเดี่ยวและต้องพึ่งพานายจ้างแต่เพียงอย่างเดียว

ในขณะที่แรงงานข้ามชาติหลายคนทำให้สัมพันธภาพเป็นแรงงานที่เข้าเมืองและทำงานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย(โดยนายจ้างพาไปขึ้นทะเบียนกับหน่วยงานของรัฐเป็นแรงงานต่างด้าว) แต่ก็มีแรงงานที่ทำงานโดยมิได้รับอนุญาตอีกจำนวนหนึ่ง(ไม่ได้ขึ้นลงทะเบียน) การที่แรงงานเหล่านี้ไม่มีเอกสารขึ้นทะเบียนทำให้เสี่ยงต่อการถูกกระทำโดยมิชอบจากนายจ้าง เช่น ถูกข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ แต่ขณะเดียวกันก็พบว่าแม้แรงงานข้ามชาติที่ขึ้นทะเบียนแล้วก็ประสบปัญหาคล้ายคลึงกัน โดยเฉพาะการถูกจำกัดพื้นที่ให้ไปไหนมาไหนจากนายจ้าง

ในขณะที่แรงงานในภาคเกษตรรายงานโดยรวมรายงานว่ามีปัญหาน้อยที่สุด แต่แรงงานที่ทำงานบนเรือประมงรายงานว่าถูกนายจ้างยึดบัตรประจำตัว/ใบอนุญาตทำงานไว้

รายงานยังบอกด้วยว่าผู้จัดหาแรงงานมีบทบาทสำคัญค่อนข้างมากในการทำให้แรงงานข้ามชาติต้องถูกแสวงหาประโยชน์อันมิชอบ การแสวงหาประโยชน์นี้มักเกิดจากตัวนายจ้างเป็นสำคัญ ในขณะที่รายงานการวิจัยชิ้นนี้ได้พูดถึงการจัดหางานสำหรับแรงงานรับใช้ในบ้าน แต่ในอีกสามภาคการจ้างงานพบว่า มีแรงงานข้ามชาติเพียงหนึ่งในสิบที่รายงานว่าได้ใช้บริการของผู้จัดหางาน ข้อค้นพบยังระบุด้วยว่าในกรณีที่ให้ผู้จัดหางาน ผู้จัดหางานจะมีบทบาทช่วยเหลือแรงงานข้ามชาติได้เหมือนกัน เช่น ให้บริการโดยคิดค่านายหน้าหรือค่าบุคลากรในการเป็นธุระต่าง ๆ ให้ เช่น ส่งเงินกลับบ้านและเป็นตัวกลางติดต่อกับญาติพี่น้องที่บ้านในประเทศของแรงงานข้ามชาติ ผู้จัดหางานบางคนยังช่วยเจรจาให้แรงงานได้รับค่าจ้างสูงขึ้นหรือให้มีสภาพการทำงานที่ดีสำหรับคนที่เดินทางมาให้ หรือสามารถนำตัวแรงงานข้ามชาติออกจากสถานประกอบการที่แรงงานข้ามชาติถูกกระทำมิชอบ

รายงานฉบับนี้มีข้อเสนอแนะไว้ 29 ข้อสำหรับผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งมีทั้งข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานเฉพาะหรือหลายหน่วยงานร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่รัฐบาลไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ องค์การแรงงานระหว่างประเทศ องค์การนายจ้างและลูกจ้างทั้งในไทยและต่างประเทศ ตลอดจนกลุ่มที่เกี่ยวข้อง เช่น กลุ่มประชาสังคม

สำหรับการเรียกร้องให้มีการดำเนินการนั้น มีทั้งให้ปรับปรุงการคุ้มครองแรงงาน ให้นายจ้างยุติการยึดเอกสารสำคัญของแรงงาน ให้มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังเพื่อยุติการกระทำอันมิชอบของนายจ้าง ให้มีความร่วมมือระหว่างรัฐบาลกับองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานกับแรงงานข้ามชาติ จัดให้มีกลไกรับแจ้งข้อร้องเรียนจากแรงงานข้ามชาติที่รู้สึกว่าคุณถูกโกงหรือถูกกระทำมิชอบ ให้มีโอกาสเข้าถึงการศึกษามากขึ้น ส่งเสริมช่องทางการย้ายถิ่นฐานที่สะดวกไม่เสียค่าใช้จ่ายมากและปลอดภัยเพื่อป้องกันมิให้นายจ้างทำการอันมิชอบกับคนต่างด้าวที่ไม่มีเอกสารที่ถูกต้องและเพื่อส่งเสริมให้คนต่างด้าวเข้าประเทศไทย"โดยถูกต้องตามกฎหมาย"และปลอดภัย นอกจากนี้เรียกร้องให้ยอมรับแรงงานในภาคเกษตร แรงงานรับใช้ในบ้าน และแรงงานประมงเป็น "การจ้างงาน" ในกรอบนิยามใน พ.ร.บ. ป้องกันแรงงานด้วย

รายงาน "งานทำทนายที่ลุ่มแม่น้ำโขง – ทำงานหามรุ่งหามค่ำ ได้รับค่าจ้างต่ำ และถูกละเลย : สภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติหนุ่มสาวในประเทศไทย" มีทั้งภาคภาษาไทยและภาษาอังกฤษ มีด้วยกันสองเล่ม เล่มที่หนึ่งเป็นบทสรุปผลการวิจัย พร้อมด้วยข้อเสนอแนะ ส่วนเล่มที่สองแสดงผลการศึกษาวิจัยในแต่ละภาคการจ้างงานทั้งสี่ภาคอย่างละเอียด

สิ่งตีพิมพ์ทั้งสองภาษานี้หาได้จากเว็บไซต์ PDF ที่ childtrafficking.net

สำหรับข้อมูลเพิ่มเติม:

Mr. Allan Dow

โครงการอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงเพื่อต่อต้านการค้าเด็กและหญิง

องค์การแรงงานระหว่างประเทศ

โทร 02 288 2057 มือถือ 089 891 5003

e-mail: dow@ilo.org

ดร. สุริยพร พันธุ์

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม

มหาวิทยาลัยมหิดล

โทร 02 441 0201 x 244

e-mail: prspu@mahidol.ac.th